

Vrh EU-Zahodni Balkan

Izjava iz Bruslja, 17. december 2025

Voditelji in voditeljice Evropske unije (EU) in njenih držav članic smo ob posvetovanju s partnericami z Zahodnega Balkana danes sklenili naslednje:

1. Današnji vrh dokazuje trdnost naših odnosov in koristi, ki jih prinašajo našim državljanom in državljanke. Vojna agresija Rusije proti Ukrajini in vse večji geopolitični izzivi izpostavljajo potrebo po **vse močnejših vezeh med EU in Zahodnim Balkanom**. Vrh je najpomembnejša priložnost v letu, da ponovno potrdimo strateško partnerstvo med Evropsko unijo in Zahodnim Balkanom.
2. Ponovno potrjujemo, da smo v celoti in nedvoumno zavezani perspektivi članstva v Evropski uniji za Zahodni Balkan. **Prihodnost Zahodnega Balkana je v naši Uniji**. Širitev je realna možnost, ki bi jo bilo treba izkoristiti.
3. Pozdravljamo novo **dinamiko in napredek, ki je bil dosežen od zadnjega vrha**. Pospešitev pristopnega procesa, temelječega na verodostojnih reformah partneric, poštenu in strogi pogojenosti ter načelu lastnih zaslug, je v našem vzajemnem interesu.
4. Širitev je skladno z Izjavo iz Granade **geostrateška naložba v mir, varnost, stabilnost in blaginjo**. Zaradi izrednih izzivov našega časa je potrebno ohraniti zagon. Aspirantke za članstvo morajo okrepiti svoja reformna prizadevanja. Vzporedno s tem mora Unija okrepiti svoje notranje temelje in reforme.
5. EU pozdravlja dejstvo, da so partnerice z Zahodnega Balkana **zavezane spoštovanju evropskih vrednot in načel v skladu z mednarodnim pravom, primarnosti demokracije, temeljnih pravic in vrednot ter pravne države**, pri čemer pričakuje, da bodo to izkazale tako z besedami kot z dejanji, tako da bodo prevzele odgovornost in izvedle potrebne reforme, zlasti na področju temeljnih prvin. Svoboda izražanja, neodvisni in pluralistični mediji, enakost spolov in močna vloga civilne družbe so ključni za zagotavljanje delujoče demokracije. EU partnerice poziva, naj zagotovijo pravice in enako obravnavo pripadnikov manjšin.

6. Za izgradnjo skupne prihodnosti so še naprej ključni **vkjučujoče regionalno sodelovanje, sprava in dobri sosedski odnosi** ter izvajanje mednarodnih sporazumov v dobri veri in z oprijemljivimi rezultati, vključno s Prespanskim sporazumom z Grčijo ter Pogodbo o prijateljstvu, dobrih sosedskih odnosih in sodelovanju z Bolgarijo. Še naprej so potrebna odločna nadaljnja prizadevanja, da se zagotovita sprava in regionalna stabilnost ter da se najdejo in uresničijo dokončne, vključujoče in zavezujoče rešitve tako za regionalne in dvostranske spore ter vprašanja, ki zadevajo partnerice in so dediščina preteklosti, in sicer v skladu z mednarodnim pravom in uveljavljenimi načeli, vključno s Sporazumom o vprašanih nasledstva, kot tudi za preostale primere pogršanih oseb in vprašanja vojnih zločinov.
7. **Združeni smo v neomajni podpori Ukrajini in solidarnosti z njo** v času, ko brani svojo suverenost in ozemeljsko celovitost pred neizzvano in nezakonito vojno agresijo Rusije. Ponovno izražamo podporo celovitemu, pravičnemu in trajnemu miru v Ukrajini, utemeljenemu v načelih Ustanovne listine ZN in mednarodnem pravu. Tudi v bodoče bomo vlagali v multilateralizem in s partnericami sodelovali pri ohranjanju mednarodnega prava.
8. Uskladitev s **skupno zunanjo in varnostno politiko EU (SZVP)**, vključno z izvajanjem in izvrševanjem omejevalnih ukrepov EU ter preprečevanjem izogibanja, ostaja močan izraz strateške izbire posameznih partneric. Izrekamo priznanje tistim partnericam z Zahodnega Balkana, ki so že popolnoma usklajene, preostale pa odločno pozivamo, naj storijo enako.
9. EU pozdravlja prispevke partneric k misijam in operacijam v okviru **skupne varnostne in obrambne politike EU**. EU še naprej podpira Zahodni Balkan pri odzivanju na kibernetške in druge hibridne grožnje, tuje manipuliranje z informacijami in vmešavanje ter nadalje krepi sodelovanje za izboljšanje odpornosti, tudi prek Centra za kibernetško zmogljivost na Zahodnem Balkanu in evropskega ščita za demokracijo.
10. Pozdravljamo prvi **partnerstvi na področju varnosti in obrambe** na Zahodnem Balkanu ter začetek dialogov o varnosti in obrambi. Še naprej smo zavezani stalni podpori v okviru evropskega mirovnega instrumenta.

11. Še naprej smo zavezani, da bomo partnerice z Zahodnega Balkana približali EU že med širitvenim procesom. **Postopno vključevanje**, ki se izvaja reverzibilno in na podlagi dosežkov, poteka na več področjih politike, kar že prinaša konkretne koristi državljanom in državljanke ter pripravlja temelje za pristop. Razmisliti bi bilo treba o nadaljnjih predlogih za postopno vključevanje, kar je odvisno od ustreznega usklajevanja s pravnim redom EU. Pri napredovanju na področju gospodarskega povezovanja bi bilo treba v celoti ohraniti celovitost enotnega trga EU in enake konkurenčne pogoje.
12. Pozdravljamo napredek pri **postopnem vključevanju partneric z Zahodnega Balkana v enotni trg EU**, tudi glede:
- izvajanja **pobud o avtocesti do enotnega trga**, razširitve **zelenih voznih pasov** med EU in Zahodnim Balkanom ter financiranja posodobitve in **harmonizacije mejnih prehodov**;
 - uspešnega pristopa več partneric k **enotnemu območju plačil v eurih (SEPA)**, pri čemer so tudi druge na dobri poti, da se mu pridružijo, s čimer se znatno znižujejo stroški bančnih transakcij;
 - pridružitve **digitalnim pobudam**, kot so vozlišča za digitalne inovacije, WiFi4WB in evropska denarnica za digitalno identiteto, ali vzpostavljanja podobnih pobud;
 - **znižanja stroškov podatkovnega gostovanja** med EU in partnericami z Zahodnega Balkana s 1. oktobrom 2023, kar potrjuje zavezanost razširitvi območja EU, na katerem je mogoče „**gostovanje kot doma**“, na Zahodni Balkan in tozadevnemu procesu, da bi lahko državljanji in državljanke kjer koli v EU in v regiji brez dodatnih stroškov klicali, pošiljali sporočila in uporabljali mobilne podatke.
13. **Načrt za rast** bo pospešil socialno-ekonomsko konvergenco med Zahodnim Balkanom in EU, pod pogojem, da bodo partnerice izvajale **reforme, povezane z EU**. Načrt za rast bi lahko v naslednjem desetletju pospešil gospodarsko rast v regiji, saj bi zagotovil do 6 milijard EUR za reforme in naložbe. To dopolnjuje 29 milijard EUR, ki so na voljo v okviru gospodarskega in naložbenega načrta. EU poziva, naj se s pravočasnim izvajanjem reform čim bolj izkoristijo povsem nove priložnosti, ki jih ponuja načrt za rast.

14. EU poudarja, da je **skupni regionalni trg** gonilo poglobljenega vključevanja in odskočna deska k enotnemu trgu EU. EU poziva partnerice z Zahodnega Balkana, naj se v celoti zavežejo konstruktivnemu sodelovanju pri uresničevanju tega cilja in izvajajo že sklenjene sporazume.
15. EU pozdravlja in bo še naprej podpirala krepitev povezljivosti, tudi na energetske, prometnem in digitalnem področju, v regiji in z EU. EU še naprej podpira **stalna prizadevanja za diverzifikacijo virov in poti za oskrbo z energijo**. To bo povečalo našo energetske varnost in zmanjšalo odvisnosti. EU bo še naprej prispevala k energetske preходу na Zahodnem Balkanu.
16. **Upravljanje migracij** ostaja skupen izziv in odgovornost ter ena od ključnih prednostnih nalog. Čeprav je bil dosežen napredek, so potrebni nadaljnji ukrepi partneric z Zahodnega Balkana, da bi svojo vizumsko politiko v celoti uskladile z EU, se borile proti tihotapljenju migrantov in trgovini z ljudmi ter dodatno okrepile upravljanje meja, azilne in sprejemne sisteme ter vračanje v države izvora.
17. Skupna prizadevanja bi se morala nadaljevati tudi na področju **boja proti korupciji, nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami ter vsem oblikam hudih kaznivih dejanj in organiziranega kriminala**, pa tudi na področju preprečevanja in zatiranja terorizma in nasilnega ekstremizma v skladu z nedavno podpisanim novim skupnim akcijskim načrtom ter v luči vzpostavitve evropske koalicije za boj proti drogam (ECAD) za obravnavanje izzivov, povezanih z drogami.
18. Dejstvo, da se odnosi med Prištino in Beogradom ne normalizirajo, obe partnerici še naprej ovira na njuni evropski poti. Vse sporazume, dosežene v okviru **dialoga med Beogradom in Prištino, ki ga podpira EU**, zlasti sporazum o poti k normalizaciji odnosov in njegovo prilogo, je treba izvajati. Podpora v okviru instrumenta za reforme in rast za Zahodni Balkan je pogojena s konstruktivnim sodelovanjem partneric pri normalizaciji njunih odnosov ob merljivem napredku in oprijemljivih rezultatih.

19. Poudarjamo pomen nadaljnjih skupnih prizadevanj na področju **strateškega komuniciranja**, tudi o koristih širitve in postopnega vključevanja, ter potrebo po krepitvi zaupanja, razumevanja in meddružbenega soglasja. Računamo, da bodo naše partnerice z Zahodnega Balkana javnost obveščale, da EU za to regijo ostaja najtesnejša partnerica, glavna donatorka, investitorica in trgovinska partnerica, ter da bodo z besedami in dejanji izkazovale svojo zavezanost vrednotam in reformam EU.
20. Z zanimanjem pričakujemo **naslednji vrh EU-Zahodni Balkan**, ki bo junija 2026 v **Črni gori**.

21. Pozdravljamo dejstvo, da se partnerice z Zahodnega Balkana pridružujejo¹ tej izjavi.
-

¹ Srbija se izjavi ni pridružila.